

GUIA **INFORMATIVA** per a joves i adolescents

Prevenió del consum de drogues
i altres addiccions

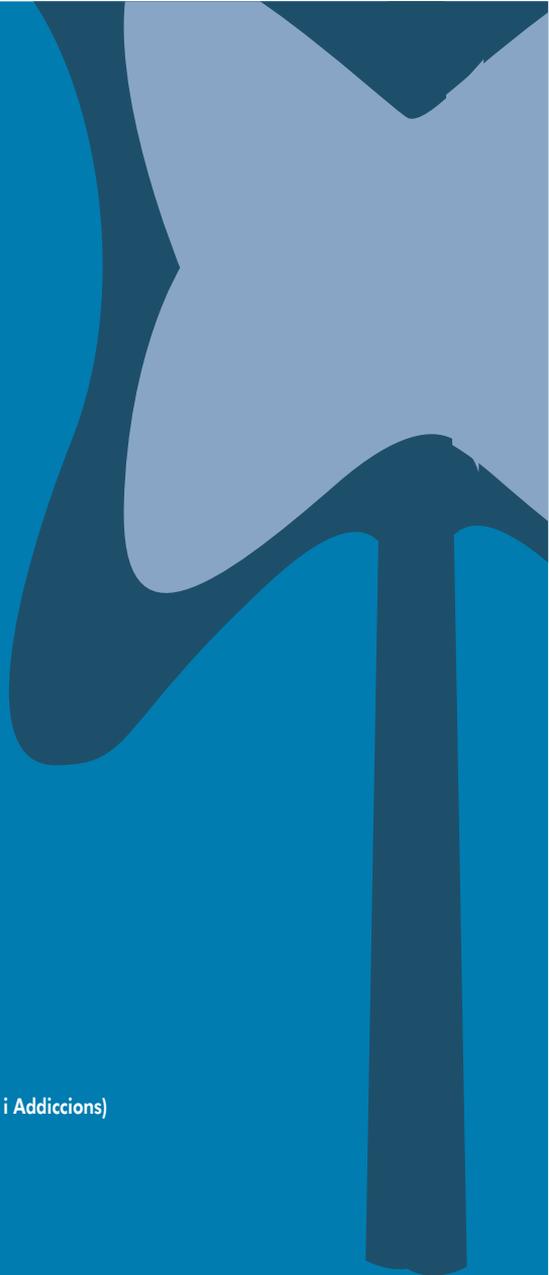
 centre
COORDINADOR
DROGODEPENDÈNCIES

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria de Salut i Consum

Edita: Conselleria de Salut i Consum

Autor: Dr. Bartomeu Jaume Roig (Coordinador Autonòmic de Drogodependències i Addiccions)

Assessorament lingüístic: Maria Paula Riutort Mir

Disseny i maquetació: Zarco Consulting, SL

Impressió: Jorvich, SL

Dipòsit legal:

Estimats joves,

Al llarg de la vostra formació escolar i acadèmica estau coneixent que un dels principals anhels de l'ésser humà és gaudir de bona salut, física i mental, al llarg de tota la seva vida i que aquesta bona salut li permeti desenvolupar el seu propi projecte integral de persona amb autonomia i total llibertat. En la major part dels casos aquesta qualitat de vida saludable li és innata, però també és cert que al llarg dels anys un individu ha d'anar adquirint i desenvolupant uns hàbits de vida saludables.

En els últims temps, l'ús i abús de les drogues s'ha convertit en un dels fenòmens més complexos de la nostra societat. Les drogodependències requereixen un abordatge multidisciplinari (família, escola, comunitat...) en el qual, des de la coresponsabilitat social, tots tenim alguna cosa que aportar per aconseguir la seva gradual eradicació. Perquè és així, des d'una actitud compromesa, activa i serena com hem de fer front a aquesta problemàtica sociosanitària.

Per la vostra joventut sabeu que les persones només han de tenir por d'allò que es desconeix.

Per això crec que és important al llarg de la vostra etapa formativa i educativa que davant el problema del consum de drogues i altres addiccions sapiguen per vosaltres mateixos tot el relacionat amb aquesta temàtica: què són les drogues?, quants tipus existeixen?, quins són els seus efectes físics i psíquics a curt?, mitjà o llarg termini?, etc.

Aquesta Guia informativa per a joves i adolescents editada des de la Conselleria de Salut i Consum desitja ser una eina complementària a tota la sòlida informació que anau adquirint a través dels vostres professors i tutors, així com mitjançant les xerrades informatives que des de diferents institucions i ONG rebeu al llarg del curs escolar. Mai no estarà de més qualsevol informació objectiva sobre aquest important tema de la societat dels nostres dies.

Us convid a llegir i dialogar sobre aquesta Guia i tots els seus aspectes amb els vostres professors, pares i mares perquè aneu adquirint bons i adequats hàbits de vida.

Aina M. Castillo i Ferrer.
Consellera de Salut i Consum.

índex

1. Introducció.....	03
2. Què són les drogues?	04
3. Classificació de les drogues.....	05
4. Com es consumeixen?	06
5. Quins tipus de dependència creen?	07
6. Quins són els riscos de prendre drogues?	08
7. Per què la gent pren drogues?	09
8. Tipus de drogues i addiccions.	
a. Alcohol	11
a.a. Alcohol i accidents de trànsit.	14
b. Tabac.....	17
c. Tranquil·litzants – Barbitúrics - Hipnòtics (Fàrmacs depressors).	20
d. Inhalables.	22
e. Cànnabis.	23
f. Al·lucinògens.....	25
g. Cocaïna.....	27
h. Amfetamines - Speed (Fàrmacs estimulants).	29
i. Opiacis.	31
j. Drogues de síntesi.	33
k. Ketamina.	35
l. GHB.	37
m. Poppers.....	39
n. Òxid nítrós.	40
o. DXM (Dextrometorfan).	41
p. Addiccions no químiques (addiccions psicològiques)....	42
9. Que no t'enlluernin les drogues!.....	44
10. Informació addicional. Bibliografia recomanada.	47

1. Introducció

El consum de drogues no és un fenomen nou. L'ésser humà les ha utilitzat des de temps immemorials amb diferents finalitats: rituals màgics, rituals religiosos, tècniques curatives...

Amb el devenir de la història, els tipus de drogues i les formes en les quals aquestes es consumeixen han anat canviant. Avui en dia, l'increment del seu consum i la incorporació d'uns altres tipus de substàncies, fins fa molt poc desconegudes en el nostre entorn cultural, han contribuït que l'abús de substàncies, especialment entre els joves, s'hagi convertit en un fenomen que ens ha de posar en alerta i que, sense caure en alarmismes, s'ha de tractar i vigilar des de diferents punts de vista per aconseguir un objectiu comú: bons i correctes hàbits saludables en la nostra societat. Aquesta Guia per a joves i adolescents intenta oferir una informació general amb un contingut clar, concís i concret sobre les drogodependències i altres addiccions que pot ser útil per afrontar aquesta important problemàtica sociosanitària de la societat del segle XXI.

2. Què són les drogues?

Es coneixen com “drogues” totes aquelles substàncies que reuneixen les següents característiques:

a) Una vegada dins del nostre organisme, es dirigeixen a través de la sang cap al nostre cervell, el funcionament habitual del qual modifiquen de manera variable.

b) El seu ús regular pot generar processos coneguts com a:

- Tolerància: a mesura que l'organisme es va adaptant a la presència regular de la substància, es necessita una major quantitat per produir els mateixos efectes.

- Dependència: després d'un ús habitual més o menys prolongat, la persona necessita consumir la substància:

- Per a no experimentar símptomes d'abstinència (dependència física).

- Per a afrontar la seva vida quotidiana (dependència psicològica).

c) El seu abús pot provocar diferents tipus de trastorns:

Físics: quan, com a conseqüència de la seva toxicitat danyen l'organisme de la persona consumidora (per exemple: una bronquitis crònica causada pel consum habitual de tabac).

Psicològics: quan incideixen negativament sobre la relació de la persona amb ella mateixa o amb el seu entorn afectiu, com passa per exemple en conflictes de parella per l'abús d'alcohol.

Socials: quan impacten sobre la comunitat, com passa amb els accidents de trànsit provocats per conductors baix els efectes de l'alcohol o drogues il·legals.

3. Classificació de les drogues

Les drogues no constitueixen una realitat única, sinó que estan caracteritzades per una notable diversitat, i és la seva principal característica comuna la denominada "psicoactivitat": la capacitat d'aquestes substàncies per arribar al cervell i alterar el seu funcionament normal. D'aquesta manera, atenent el seu principal efecte sobre el cervell humà, les drogues poden classificar-se en:

a) Drogues o substàncies depressores del Sistema Nerviós Central.

Família de substàncies que tenen en comú la seva capacitat per entorpir el funcionament habitual del cervell, i provocar reaccions que poden anar des de la desinhibició fins al coma, en un procés progressiu d'adormiment cerebral.

Les més importants d'aquest grup són:

- Alcohol.
- Opiacis: heroïna, morfina, metadona...
- Tranquil·litzants: pastilles per calmar l'ansietat.
- Hipnòtics: pastilles per dormir.

b) Drogues o substàncies estimulants del Sistema Nerviós Central.

Grup de substàncies que acceleren el funcionament habitual del cervell, i provoquen un estat d'activació que pot anar des d'una major dificultat per dormir després del consum de cafè, fins a un estat d'hiperactivitat després del consum de cocaïna o amfetamines.

Entre aquestes substàncies, podem destacar per la seva rellevància les següents:

- Estimulants majors: amfetamines i cocaïna.
- Estimulants menors: nicotina.
- Xantines: cafeïna, teïna, teobromina...

c) Drogues o substàncies perturbadores del Sistema Nerviós Central.

Substàncies que trastocuen el funcionament del cervell, i donen lloc a distorsions perceptives, al·lucinacions...

- Al·lucinògens: LSD, mescalina...
- Derivats del cànnabis: haixix, marihuana...
- Drogues de síntesi: èxtasi...

4. Com es consumeixen?

- Fumada (com passa amb el haixix o el tabac).
- Ingerida per via oral (com l'alcohol o les drogues de síntesi).
- Aspirada (com la cocaïna o l'speed).
- Inhalada (com les coles adhesives).
- Injectada (com en ocasions, l'heroïna).

5. Quin tipus de dependència creen?

Seguint els criteris de l'Organització Mundial de la Salut (OMS), podem entendre la dependència com aquella pauta de comportament en la qual es prioritza l'ús d'una substància psicoactiva enfront d'altres considerades abans com més importants. El consum de drogues, que potser va començar com una experiència esporàdica sense aparent transcendència ("coquetejar amb les drogues", "no em passarà res", "ho puc controlar", "per un, no passa res"...), passa a convertir-se així en una conducta entorn de la qual s'organitza la vida del subjecte. Aquest dedicarà la major part del seu temps a pensar en el consum de les drogues o altres substàncies, a cercar-les, a obtenir finançament per comprar-les, a consumir-les, a recuperar-se dels seus efectes, etc.

Així, el concepte genèric de dependència integra dos àmbits:

· Dependència física:

En aquest cas, l'organisme s'ha habituat a la presència constant de la substància, de tal manera que necessita mantenir un determinat nivell en sang per funcionar amb normalitat. Quan aquest nivell descendeix per davall de cert límit, apareix la síndrome d'abstinència característica de cada droga. La dependència física és relativament fàcil de superar després d'un període de desintoxicació que, en funció de cada droga, pot prolongar-se com a màxim durant 15 dies.

· Dependència psíquica:

Compulsió per consumir periòdicament la droga de la qual es tracti, per experimentar un estat afectiu agradable (plaer, benestar, eufòria, sociabilitat...) o alliberar-se d'un estat afectiu desagradable (avorriment, timidesa, estrès...). La dependència psíquica és més difícil de desactivar, ja que requereix introduir canvis en la conducta i en les emocions del subjecte que li permeten funcionar psíquicament (obtenir satisfacció, superar l'avorriment, afrontar l'ansietat, tolerar la frustració, establir relacions...) sense necessitat de recórrer a les drogues.

6. Quins són els riscos de prendre drogues?

Bàsicament, la ingestió de drogues suposa un risc per a la salut dels individus que les consumeixen, per al seu entorn sociolaboral i per al seu desenvolupament personal. Si bé tots els riscos són importants, destaca el perjudici per a la salut del propi individu i per al seu desenvolupament normal, ja que, especialment els joves i adolescents, recórrer a les drogues com forma d'evadir problemes (per en "gaudir de la vida" o per enfrontar-se a les seves exigències) el que fan és limitar l'oportunitat de demostrar i desenvolupar els seus propis recursos i capacitats. A més, sota l'efecte de les drogues, s'arriba a comportaments sense control, conductes, moltes vegades, en les quals no es mesuren els riscos ni les conseqüències del que s'ha provat.

Un dels riscos addicionals de les drogues, entre d'altres, encara que potser el més important, és la dependència, que és el conjunt de comportaments i de reaccions que comprenen l'impuls i la necessitat de prendre la substància de manera contínua i regular, ja sigui per sentir els seus efectes o per evitar el malestar que produeix la no ingestió de l'esmentada substància. I, sense cap mena de dubte, totes les drogues produeixen dependència psíquica i la majoria també física.

7. Per què la gent pren drogues?

És una qüestió de resposta complexa i encara que, la majoria de les famílies estan convençudes que només les consumeixen els qui tenen problemes que no poden controlar a casa, a l'escola (males notes, fracàs escolar, falta de motivació...), amb els amics, etc., la realitat és ben diferent, ja que cada individu és diferent i, per això, cadascun té un diferent motiu: experimentar noves sensacions, diversió, relaxació, perquè els agraden els seus efectes immediats, oblidar problemes, disminuir l'angoixa o la tristesa, transgredir les normes, etc.

El que sí és cert és que existeixen els anomenats factors de risc, que són aquelles circumstàncies que relacionades amb la pròpia substància, amb les característiques de la persona consumidora o amb el seu entorn, augmenten o disminueixen la probabilitat que aquesta persona consumeixi drogues.

Com a factors de risc vinculats a les substàncies, són les seves pròpies característiques farmacològiques, els seus efectes i la seva major o menor capacitat per generar dependència. Entre els factors personals, encara que són molt variats, destacaríem, la baixa autoestima, la recerca de sensacions noves, el mal ús de l'oci o del temps lliure de l'individu i, finalment, el fracàs escolar.

Per últim, com a factors de risc vinculats a l'ambient, són importants i decisius la pressió del grup d'amics, l'aprovació social del consum de certes drogues o addiccions i la major o menor tolerància de la família cap a aquest tipus de conductes. No podem saber qui consumirà i qui no ho farà. Però sí sabem quins són els factors que fan que l'esmentat consum sigui més probable. Per això, la prevenció d'aquesta conducta és fonamental i si bé TOTS tenim alguna cosa que aportar, el paper de la família segueix essent decisiu.

8. Tipus de drogues i addiccions

alcohol (de l'àrab al-kohl)

- L'alcohol és la substància més consumida en el nostre entorn sociocultural i el seu abús és el que més problemes socials i sanitaris causa (accidents de trànsit i laborals, maltractaments, problemes de salut, alcoholisme...).

- És un depressor del Sistema Nerviós Central (SNC) que adorm progressivament el funcionament dels centres cerebrals superiors i produeix desinhibició conductual i emocional. No és un estimulants, com a vegades es pensa; l'eufòria inicial que provoca es deu al fet que la seva primera acció inhibidora es produeix sobre els centres cerebrals de l'autocontrol.

- Les begudes alcohòliques es classifiquen bàsicament en dos grups en funció del seu procés d'elaboració:

a) Begudes fermentades: procedeixen de la fermentació dels sucres continguts en diferents fruites (raïm, poma...) i són característiques d'aquest grup la cervesa, la sidra i el vi. La seva graduació alcohòlica oscil·la entre 4º i 12º.

b) Begudes destil·lades: resulten de la depuració de les begudes fermentades per obtenir majors concentracions d'alcohol. Es tracta de begudes com el vodka, la ginebra o el rom i la seva graduació oscil·la entre 40º i 50º.

- En els anys 90 van aparèixer al Regne Unit unes noves begudes conegudes com a *alcopops* o *easydrinks*, consistents en refrescs als quals s'ha afegit alcohol varien el seu contingut alcohòlic dels 4º als 15º, i ja s'han estès per tota Europa.

- A Espanya moren cada any 12.000 persones a causa de malalties o accidents ocasionats o afavorits per l'ús indegut o abús de begudes alcohòliques. A Europa, l'abús d'alcohol és responsable d'una de cada quatre morts entre joves de 15 a 29 anys, fonamentalment en accidents de trànsit ocasionats per persones que condueixen sota els efectes de l'alcohol. Per aquesta causa moren a Europa cada any una mitjana de 57.000 joves.

Altres denominacions:

Priva, litrona, katxis.

Quin aspecte té?

Líquid, de diversos colors, sabors i textures.

Com es pren?

Es beu.

Quin tipus de dependència produeix?

Física i psíquica. Produeix tolerància.

Quins efectes sol produir?

Relaxa, disminueix el dolor i l'ansietat, desinhibeix. Provoca falta de coordinació i malaptesa i altera l'atenció i el rendiment intel·lectual, el que està directament relacionat amb tota casta d'accidents, ja siguin laborals o potser els més vinculats a l'adolescència i a la ingestió d'alcohol: els accidents de trànsit.

Els efectes de l'alcohol depenen de diversos factors:

- L'edat (beure alcohol mentre l'organisme es troba madurant és especialment nociu).
- El pes (afecta de manera més severa a les persones amb menor massa corporal).
- El sexe (per factors fisiològics, la tolerància femenina és, en general, menor que la masculina).
- La quantitat i rapidesa de la ingestió (com més alcohol en menys temps, major intoxicació).
- La combinació amb begudes carbòniques (tònica, refrescs de cola...) acceleren la intoxicació.
- El grau alcohòlic de la beguda: la velocitat d'absorció és més gran per a les begudes de major graduació (licors, aiguardents...) que per a les begudes amb menor grau alcohòlic (cervesa, vi...).

Efectes del consum en dosis elevades

Acidesa d'estómac, vòmits, diarrea, mal de cap, deshidratació, descens de la temperatura corporal, etc. En cas d'intoxicació aguda pot donar-se depressió respiratòria i coma. L'abús de la ingestió d'alcohol pot ser un factor que provoqui situacions de maltractaments i violència. A més, l'alcohol debilita les inhibicions i pot conduir a la pràctica de sexe sense protecció, fet que suposa un increment molt important del risc de contraure no només el VIH/SIDA sinó altres malalties de transmissió sexual, així com els embarassos no desitjats.

Risc d'un consum continuat

Alteracions en l'aparell digestiu (estómac, fetge i pàncrees); inflamacions, úlceres i degeneracions del sistema circulatori: infarts i arteriosclerosi. Alteracions mentals: deliris i demència alcohòlica.

Síndrome d'abstinència

Tremolors, nàusees, ansietat, deliris, al·lucinacions, agitació, convulsions. Pot ser molt greu.

Intoxicació aguda

Embriaguesa, agitació.

Alcohol i accidents de circulació

Actualment, és indiscutible que si parlem de seguretat en la conducció, un dels factors determinants de la sinistralitat del trànsit és el consum d'alcohol i de drogues associat a la conducció de qualsevol mena de vehicles. És més que conegut que no hi ha cap nivell d'ingestió alcohòlica ni de drogues que no suposi cap risc (pels efectes que aquestes substàncies psicoactives produeixen) per a la nostra seguretat i la de la resta de persones (ocupants del nostre o d'altres vehicles, vianants...). Per això, no hi ha recomanació més sensata que, en el cas de conduir qualsevol classe de vehicle (cotxe, moto...) no beure en absolut, i per descomptat, no consumir cap droga ni substància psicoactiva. Entre tots hem de crear aquesta conscienciació social en la prevenció dels accidents de trànsit (i no oblidar tampoc els accidents laborals) que produeixen la ingestió d'alcohol i drogues. És important recordar que d'allò publicat en l'"Enquesta sobre actituds enfront al risc vital", realitzada a 15 països europeus, a Espanya tan sols el 17% de les persones que beuen "no condueixen mai després de beure": d'aquí la necessària i obligada conscienciació social de la frase tan coneguda: **SI BEUS, NO CONDUÏXIS.**

Així, si ens detenim per uns instants en les estadístiques veurem la importància d'allò dit fins ara:

- Un de cada quatre morts en accident de trànsit és menor de 25 anys.
- Els accidents de trànsit suposen la primera causa de mortalitat entre els joves de 18 a 24 anys.

- El 50% dels joves morts els caps de setmana en les nostres carreteres tenien un nivell d'alcoholèmia (alcohol en sang) superior al legalment permès.
- L'alcohol està directament relacionat aproximadament, amb un 1/3 dels accidents mortals de la carretera i un 1/5 dels accidents domèstics.
- De cada tres joves morts en accidents de trànsit deguts a la influència de l'alcohol, dos eren acompanyants.
- S'estima que a nivell mundial, 300.000 persones moren cada any i entre 10 i 15 milions pateixen greus ferides o discapacitats com a conseqüència dels accidents de trànsit.

Existeixen factors de risc en els accidents de trànsit?

Habitualment al descriure els factors de risc en els accidents de trànsit, se citen el factor humà, el vehicle i el mediambiental. Dels tres, el factor humà és ara per ara el dominant, i és el responsable de les $\frac{3}{4}$ parts dels accidents de trànsit. De fet, conduir en estat d'intoxicació per alcohol i/o drogues i no utilitzar els dispositius de protecció per als ocupants (cinturons de seguretat, seients per a nins, cascs per a motocicletes...) són dos dels factors de risc més importants per a les lesions o morts per accidents de trànsit.

Quins són els principals efectes de l'alcohol en la conducció?

- Pertorba el sentit de l'equilibri.
- Disminueix el camp visual (menor observació d'encreuaments...).
- Redueix la precisió dels moviments.
- Augmenta la fatiga.
- Dificulta la percepció del color vermell (frenat de cotxes, semàfors, senyalitzacions d'obres...).
- Fa apreciar inexacta o equivocadament les distàncies (avançaments, entrades o sortides de corbes, no respecte de distàncies de seguretat...).
- Dificulta l'acomodació de la vista als canvis de llum i fosc (autopistes, encreuaments, túnels...).

alcohol

- Augmenta el temps de reacció entre la percepció del senyal fins a la reacció sobre els comandaments del vehicle...
- Incrementa els sentiments d'impaciència i d'agressivitat.
- Fa subestimar el risc.
- Crea sentiments d'invulnerabilitat.
- Disminueix la capacitat d'atenció.

16

Comentaris

- 1.** Baix cap concepte cal conduir ni un automòbil ni una motocicleta havent ingerit alcohol.
- 2.** Encara que es tracta de la substància que genera més problemes socials i de salut en la nostra societat és objecte d'una gran tolerància social per motius eminentment socioculturals. En aquestes condicions, no són estranys els alts nivells de consum i la precocitat d'inici a aquest (de manera habitual).
- 3.** Impulsar la prevenció des d'edats primerenques i reduir la tolerància cap al seu ús abusiu i compulsiu han de ser tasques prioritàries per a la família, l'escola i el conjunt de la societat.

b tabac

- S'obté de la transformació de les fulles de la planta *Nicotiana tabacum*.
- En el fum del tabac s'han identificat al voltant de 4.000 components tòxics, dels quals els més importants són:

1. La nicotina, que és la responsable dels efectes psicoactius de la substància i de la intensa dependència física que el tabac provoca.
2. El monòxid de carboni, substància que s'adhereix fortament a l'hemoglobina i que impedeix que l'oxigen pur es distribueixi correctament a través de la sang, el que origina les sensacions de fatiga, ofec i la dificultat de respirar.
3. Els quitrans, substàncies provadament cancerígenes.
4. Els irritants, tòxics responsables de la irritació del sistema respiratori ocasionada pel consum de tabac (tos, faringitis, mucositat).

Altres denominacions:

Cigarret, xiula, cigarreta.

Quin aspecte té?

Fulles seques en forma de fil de color marró.

Com es pren?

Es fuma.

Quin tipus de dependència produeix?

Física i psicològica. Produeix tolerància.

Quins efectes sol produir?

Estimula i afavoreix l'estat de vigília. Pot funcionar com un hàbit relaxant i tranquil·litzador.

Efectes del consum en dosis elevades

Acceleració del ritme cardíac, dificultat respiratòria, sensació d'embotament i mal de cap.

Risc d'un consum continuat

Alteracions en el sistema respiratori: bronquitis, emfisema, càncer. Alteracions del sistema circulatori: infart i arteriosclerosi.

Síndrome d'abstinència

Nerviosisme, irritabilitat, desitjos de fumar, dificultats de concentració, etc.

Intoxicació aguda

Tos, mal de cap, faringitis.

Recomanació-Motius per no fumar o deixar de fumar:

- 1.** Prevenció de malalties: el tabac és el responsable del 90% de la mortalitat per càncer de pulmó, del 95% de la malaltia pulmonar obstructiva crònica, del 50% de la mortalitat cardiovascular, d'úlceres gàstrics...
- 2.** Millorar la salut (tos i catarres recurrents, mal de coll, acidesa, cansament, dificultat de respiració...).
- 3.** Major capacitat d'exercici físic.
- 4.** Motius estètics: mal alè, dents groguenques, mala olor del cabell, envelliment prematur de la pell.
- 5.** Major longevitat: un fumador viu entre 5 i 8 anys menys que un no fumador.

tranquil·litzants barbitúrics hipnòtics

(fàrmacs depressors)

- Són medicaments en forma de pastilles utilitzats per a l'insomni i els trastorns d'ansietat (ús mèdic).
- Tenen efectes depressors.

20

Quin aspecte té?

Càpsules, comprimits o ampolles injectables.

Com es pren?

S'empassen o s'injecten.

Quin tipus de dependència produeix?

Física i psicològica. Tolerància moderada.

Quins efectes sol produir?

Inductors del somni, reducció de l'ansietat i l'angoixa, relaxació muscular (alt risc d'accidents –laborals, trànsit–).

Efectes del consum en dosis elevades

Disminueixen els reflexos i provoquen alentiment respiratori que pot conduir fins al coma i la mort.

Risc d'un consum continuat

Alteracions psíquiques i neurològiques: tremolors, vertigen. Alteracions mentals: irritabilitat, depressió, deteriorament psicològic greu.

Síndrome d'abstinència

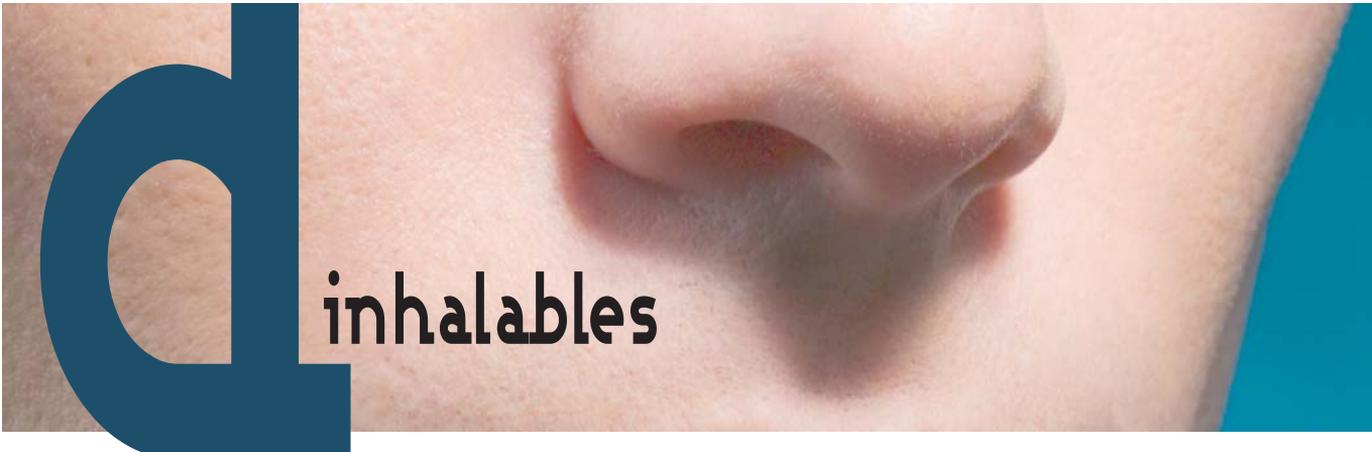
Insomni, ansietat, cansament, irritabilitat, tremolors.

Intoxicació aguda

Tos, mal de cap, faringitis.

Recomanació:

1. No automedicar-se (sense control mèdic pot aparèixer una dependència més greu).

d inhalables

- Es consumeixen aspirant els vapors de diversos productes industrials (coles, dissolvents, benzina, aerosols...).

Com es prenen?

S'inhalen.

Quin tipus de dependència produeix?

Física i psíquica. Produeixen tolerància.

Quins efectes sol produir?

Eufòria, trastorns de la percepció i del seny que poden arribar a ser al·lucinacions. Sensació de vertigen, embriaguesa, confusió i desorientació, dificultat de coordinar els moviments. Somnolència.

Efectes del consum en dosis elevades

Convulsions i deteriorament progressiu de la personalitat.

Risc d'un consum continuat

Lesions cerebrals, hepàtiques i renals. Malalties respiratòries greus.

Síndrome d'abstinència

Decaïment, depressió, irritabilitat.

Intoxicació aguda

Embriaguesa, il·lusions, risc de mort a causa d'accidents conductuals.

e cànnabis

- Es tracta d'una planta, la *Cànnabis sativa*, de la qual es poden utilitzar les fulles seques (marihuana, herba) o bé una resina compacta denominada "haixix" o "xocolata". El seu principi actiu, responsable dels efectes psicoactius, és el THC o tetrahidrocannabinol.

- Produeix alteracions de les percepcions del temps i de l'espai i altera l'activitat cerebral. Els efectes depenen molt de les expectatives de la persona consumidora i de l'ambient al lloc de consum.

Altres denominacions:

Cost, xocolata, maria, herba, merda, tate, marihuana, porro.

Quin aspecte té?

Boles o planxes com a fang premat color marró fosc, fulles seques o aspecte oliós (semblant al quitrà).

Com es pren?

Es fuma barrejat amb tabac ("porro", "canuto"). En ocasions es menja.

Quin tipus de dependència produeix?

Sobretot psicològica. Produeix tolerància.

Quins efectes sol produir?

Eufòria, desinhibició i certa confusió. Pot servir de facilitador de relacions socials. Disminució de l'atenció, dels reflexos i de la coordinació psicomotora (alt risc d'accidents). Sequetat de la boca, enrogiment dels ulls.

Efectes del consum en dosis elevades

Percepció alterada de la realitat i de manera més inusual, estats de pànic.

Risc d'un consum continuat

Trastorns associats al tabac (bronquitis, càncer de pulmó...).

Síndrome d'abstinència

Ansietat, irritabilitat, ganes de consumir.

Intoxicació aguda

Tos, mal de cap, faringitis.

al·lucinògens

- El més conegut és el LSD o àcid -dietilamida de l'àcid lisèrgic-. La substància s'empassa impregnada en petits bocins de paper assecant que duu dibuixats logotips amb dissenys actuals.
- Són substàncies que alteren la percepció de la realitat objectiva.

25

Altres denominacions:

Àcid, tripi, cuca, assecants. Les dosis impregnades en paper són conegudes pel seu nom de disseny: Batman, Smiley, Conan...

Quin aspecte té?

Pastilles, bocins de paper assecant, estrelletes, pólvores...

Com es pren?

S'empassen.

Quin tipus de dependència produeix?

Psicològica. Produeix tolerància.

Quins efectes sol produir?

Sensació de benestar acompanyada d'alteracions de les percepcions del temps, visuals, sensibles..., que poden arribar a ser vertaderes al·lucinacions (sentir o veure coses que no són reals).

Efectes del consum en dosis elevades

Al·lucinacions paranoiques i reaccions de pànic de conseqüències imprevisibles (“viatge dolent”). Síndrome catatònic (la persona es queda muda, desorientada i de manera repetida fa moviments sense sentit).

Risc d'un consum continuat

Alteracions mentals: insomni, deliris, al·lucinacions, trastorns de l'estat d'ànim, irritabilitat; fenomen del *flashback*: reviu l'experiència sense prendre la substància.

Síndrome d'abstinència

Nerviosisme, ansietat.

Intoxicació aguda

Midriasi, suor, espasmes, deliri paranoide.

g

cocaïna

- És un derivat que s'obté de la coca, planta originària d'Amèrica del Sud i cultivada actualment en l'esmentat continent, Indonèsia i l'est d'Àfrica.

- En les societats precolombines, la coca s'emprava com a planta medicinal, droga estimulante, objecte ritual i taxa impositiva.

- Als països andins, les fulles de coca es masteguen durant llargues hores. L'aparell digestiu s'anestesia i el consumidor deixa de sentir fam.

- És un estimulante de l'activitat del sistema nerviós.

Altres denominacions

Coca, periquito, farlopa, neu, blanca.

Quin aspecte té?

Pols blanca cristal·lina.

Com es pren?

Normalment s'esnifa, encara que també s'injecta i pot fumar-se barrejada amb tabac.

Quin tipus de dependència produeix?

Psíquica i física. Tolerància intensa per via intravenosa i fumada.

Quins efectes sol produir?

Estimulant general de l'organisme amb disminució de la sensació de fatiga, fam i son. Sensació de lucidesa mental. Eufòria. Acceleració del ritme cardíac. Hipertensió arterial. Excitabilitat.

Efectes del consum en dosis elevades

Insomni, agitació, ansietat intensa, agressivitat, il·lusions, al·lucinacions, tremolors i moviments convulsius.

Risc d'un consum continuat

Alteracions cardiocirculatories: infarts, hemorràgies cerebrals. Alteracions mentals: deliris, depressió de rebot ("baixada"). Lesions locals de la mucosa nasal.

Síndrome d'abstinència

Estat d'ànim deprimat, fatiga, desig obsessiu de tornar a consumir.

Intoxicació aguda

Miosi, espasmes, suor, convulsions, crisis hipertensives...

amfetamines

speed

(fàrmacs estimulants)

- Són composts sintètics.
- Les amfetamines s'utilitzen en medicina per reduir la gana i el cansament.

Altres denominacions

Amfetes, pastilles, ice.

Quin aspecte té?

Càpsules, comprimits o ampolles injectables.

Com es pren?

S'empassen o s'injecten.

Quin tipus de dependència produeix?

Física i psíquica. Produeixen tolerància.

Quins efectes sol produir?

Estimulació general de l'organisme amb disminució del somni, la gana i el cansament. Eufòria, ansietat, agitació.

Efectes del consum en dosis elevades

Augment de la temperatura corporal, inquietud, irritabilitat, al·lucinacions que poden conduir a una psicosi tòxica amfetamínica.

amfetamines

speed

Risc d'un consum continuat

Alteracions mentals, trastorns de la concentració. Alteracions cardiolcirculatòries: hipertensió, taquicàrdies, infarts.

Síndrome d'abstinència

Fatiga, depressió, insomni, irritabilitat.

Intoxicació aguda

Accidents cardiovasculars, convulsions...

opiacis

(heroïna...)

- L'opi s'obté de la planta *Papaver somniferum*; els seus derivats més coneguts són l'heroïna, la morfina i la codeïna.

- L'heroïna és il·legal mentre que la morfina s'utilitza en medicina per calmar el dolor i la codeïna per calmar la tos.

- Són depressors de les funcions del sistema nerviós.

Altres denominacions

Cavall, poltre, jaco.

Quin aspecte té?

Pols de color blanca (semblant a la farina) o de color marró (semblant al sucre morè).

Com es pren?

S'injecta, es fuma o s'inhala.

Quin tipus de dependència produeix?

Física i psicològica intensa. Produeix ràpidament tolerància.

Quins efectes sol produir?

Eufòria, sensació de benestar, disminució del dolor i de l'ansietat. Somnolència i apatia.

Efectes del consum en dosis elevades

En dosis elevades pot produir la mort per depressió respiratòria.

Risc d'un consum continuat

Alteracions digestives: falta de gana, restrenyiment. Alteracions cardíocirculatòries: hipotensió. Alteracions del sistema nerviós: trastorns de memòria i atenció. Alteracions metabòliques.

Síndrome d'abstinència

Es coneix com el "mono" i es caracteritza pel nerviosisme, inquietud, badalls, dolors musculars, insomni, mucositat nasal, llagrimaig, pupil·les dilatades, sudoració. No representa un perill vital per a la persona. Produeix síndrome d'abstinència en el nounat (en el cas d'una consumició durant l'embaràs).

Intoxicació aguda

Miosi, edemes, xoc, espasmes.

drogues de síntesi

(èxtasi, venus, nexus, 2-CB...)

- Es fabriquen en laboratoris químics clandestins i el seu contingut exacte és difícil de determinar.

Altres denominacions:

Totes les substàncies incloses en aquesta categoria són conegudes genèricament com pastilles, pírules o pel nom de la marca de la pastilla (ocells, fidodidos...).

33

Quin aspecte tenen?

Pastilles en diferents formes, mides i colors.

Com es pren?

S'empassen.

Quin tipus de dependència produeixen?

Sobretot psíquica. Produeixen tolerància.

Quins efectes sol produir?

Eufòria. Millora de la capacitat de comunicació interpersonal (xerrameca).

Efectes del consum en dosis elevades

Ansietat, confusió, pànic, insomni; al·lucinacions visuals i auditives i episodis de pànic. Tremolors i contracció mandibular.

Risc d'un consum continuat

Alteracions mentals: depressió de rebot, deliris. Alteracions hepàtiques i cardíaques. Risc de xoc: cop de calor (augment bruscat de temperatura corporal, deshidratació).

Síndrome d'abstinència

Ansietat, nerviosisme, angoixa.

Intoxicació aguda

Nàusees, vòmits, accidents cardiovasculars.

ketamina

(clorhidrat de ketamina)

- És un anestèsic general amb propietats analgèsiques.
- S'utilitza sanitàriament en medicina i veterinària.

Quin aspecte té?

En pols, líquida o comprimits.

Com es pren?

Via oral o nasal.

Quin tipus de dependència produeix?

Psíquica i produeix tolerància.

Quins efectes sol produir?

Produeix un estat dissociatiu (sensació de separació entre el cos i la ment).
Al·lucinacions.

Efectes del consum en dosis elevades

Nàusees, vòmits, pèrdua de la gana. Sensacions de pau i de claredat d'idees.

ketamina

36

Risc d'un consum continuat

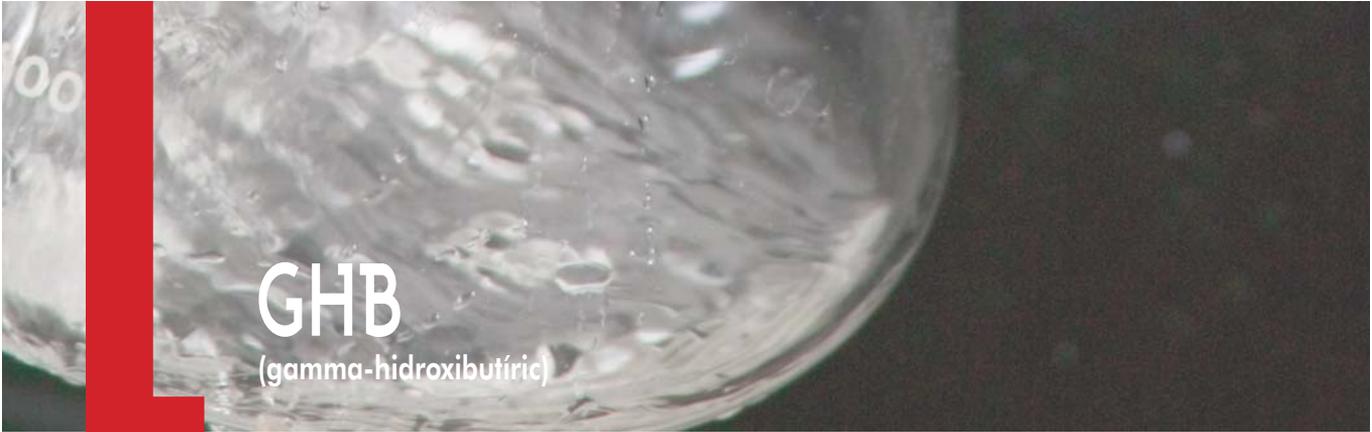
Augment de la tensió arterial i de les pulsacions. Crisi de pànic. Alteracions del sistema nerviós.

Síndrome d'abstinència

Nerviosisme, angoixa.

Intoxicació aguda

Angoixa, pànic, pèrdua del control dels moviments.

GHB

(gamma-hidroxibutíric)

- Es tracta d'una substància anestèsica.
- És un depressor del sistema nerviós.
- No cal confondre mai amb l'èxtasi (comprimít).
- En medicina s'ha deixat d'utilitzar pels seus efectes secundaris.
- Si es barreja amb alcohol, tranquil·litzants o derivats opiacis el risc d'intoxicació es multiplica.

Quin aspecte té?

Líquid (incolòr, inodor, insípid).

Com es pren?

Es beu sol o barrejat amb altres líquids (alcohòlics i no alcohòlics).

Quin tipus de dependència produeix?

Psíquica i psicològica. Produeix tolerància.

Quins efectes sol produir?

A dosis baixes té efectes semblants a l'alcohol: eufòria, desinhibició, relaxació...

GHB

Efectes del consum en dosis elevades

Major sensibilitat a la pell, somnolència, disminució de pulsacions, ansietat, pèrdua del coneixement.

Síndrome d'abstinència

Ansietat, nerviosisme.

Intoxicació aguda

Cop de calor.

m *poppers*

- Substàncies vasodilatadores utilitzades en medicina per tractar certes malalties cardíques.
- Contenen nitrats d'amil, butil i pentil.

Quin aspecte té?

Són líquids incolors i inodors (es presenten en pots de vidre).

Com es pren?

Inhalats (mai ingerits).

Quin tipus de dependència produeix?

Dependència física i genera tolerància.

Quins efectes sol produir?

Estimula i vasodilata. Els seus efectes es perceben als pocs instants: una breu sufocació vertiginosa. En escassos minuts de la inhalació es nota eufòria, desig sexual...

Efectes del consum en dosis elevades

Aparició de plaques vermelloses a la pell, vertígens, mals de cap, hipertensió i augmenta la pressió interna de l'ull.

Intoxicació aguda:

Anèmies greus, problemes passatgers d'erecció, inflor de la cara.

òxid nítrós

- Conegut com a gas hilarant.
- És utilitzat industrialment com a gas de compressió pels aerosols alimentaris.
- També s'utilitza com a anestèsic en odontologia.

40

Quin aspecte té? Com es pren?

És un gas que se subministra a través de cartutxos metàl·lics connectats a un globus des del que s'inhala el producte.

Quins efectes sol produir?

Els seus efectes són ràpids i fugaços. Consisteixen en modificacions de consciència, eufòria, distorsions visuals i auditives, vertígens, trastorns digestius (nàusees i vòmits), intensificació del plaer sexual.

Efectes del consum en dosis elevades

La seva utilització crònica (diària) pot produir trastorns neurològics i descoordinació de moviments (risc d'accidents).

DXM

(dextrometorfan)

Quin aspecte té?

És un fàrmac antitussigen contingut en els xarops per al refredat o la grip.

Com es pren?

Es consumeix directament dels xarops per a la tos o refredats.

Quins efectes sol produir?

Efectes dissociatius semblants als de la ketamina. Aparició d'efectes psicodèlics.

Efectes del consum en dosis elevades.

En cas d'intoxicació apareix inestabilitat cefàlica, nàusees, astènia, asfíxia o pot sobrevenir el coma –si s'ingereix amb altres substàncies -.

P addiccions no químiques

(addiccions psicològiques)

42

Dins de les dependències sense substància (addiccions psicològiques), diferents de les dependències amb substància, de les quals hem estat parlant fins ara (addiccions químiques), l'única que reconeix l'Organització Mundial de la Salut, és la ludopatia o joc patològic, si bé existeix un tret diferenciador entre les addiccions químiques i les psicològiques: en la pràctica totalitat dels casos dels addictes a substàncies químiques, aquests són policonsumistes (diversos tipus de consum: alcohol, cànnabis, tabac, cocaïna...) mentre que en les addiccions psicològiques, els addictes són monoconsumistes (habitualment només un tipus d'addicció). No obstant això, incloem en aquesta Guia alguns comentaris sobre això ja que la major part d'aquest tipus d'addiccions apareix o es desenvolupa a partir de l'adolescència.

Els trets bàsics dels addictes psicològics són bàsicament quatre:

- Perden el control quan desenvolupen l'activitat que els agrada.
- Pateixen síndrome d'abstinència si no poden practicar-la.
- La seva dependència és cada vegada més fort.
- El malalt no té interès per la qual cosa l'envolta, només per l'objecte de la seva addicció.

No es tracta d'atribuir trets patològics a conductes habituals o saludables, ni de psicopatologitzar la vida quotidiana sinó d'assenyalar com algunes conductes normals poden portar-se a terme de manera no saludable, segons la intensitat que es faci, la freqüència, la quantitat de temps i de diners invertit i, sobretot, en funció del grau d'interferència en les relacions familiars, socials i laborals de les persones.

Tipus:

- Addicció a la ingestió: es caracteritza per la voracitat de la ingestió, l'existència d'"aliments prohibits" (que normalment no es mengen, però que s'abusa d'ells en la ingestió compulsiva).

- Addicció al sexe: consisteix a practicar el sexe de manera mecànica i breu amb persones anònimes, de manera agradable i seguida de sentiments de culpa. Els símptomes alertadors d'una possible addicció al sexe són: fantasies sexuals abundants i no controlades, sexualitat comprada...

- Addicció a les compres: podria definir-se com una conducta no planificada, irreflexiva i sobtada que es duu a terme sense una adequada avaluació de les característiques del producte o de les conseqüències futures de la compra, en la que predomina l'emocionalitat enfront de la racionalitat. Existeixen tres nivells: les persones en les que l'eix central de les seves vides és anar a comprar, les que tenen necessitat constant de comprar coses noves i les que estan enganxades al crèdit financer. La gratificació personal no està en l'adquirir sinó en el mer fet de comprar.

- Addicció al treball: el que distingeix a l'addicte en aquest cas no és el nombre d'hores dedicades al treball sinó l'actitud amb que s'implica en les tasques. L'addicte al treball no es valora ni es recrea amb la llibertat que proporcionen els caps de setmana o les vacances, no sap ocupar el seu temps lliure. Dilata de manera desproporcionada les seves jornades laborals i es torna addicte a les tasques.

- Addiccions tecnològiques: poden ser passives (televisió) o actives (com els jocs d'ordinador o Internet). El que diferencia l'ús normal del patològic de l'ordinador són: privació de la son, descuidar o abandonar altres activitats importants a nivell familiar, social i laboral, rebre queixes per l'excessiu ús de la xarxa, pensar a la xarxa quan no s'està connectat, inhabilitat per desconnectar-se de la xarxa, comprovar el correu electrònic diverses vegades seguides, temps de connexió anormalment alts, disminució de l'activitat física... Segons els experts cal fer prevenció d'aquest tipus d'addicció a partir dels 5 anys, encara que el major risc d'addicció es troba en les edats situades entre els 13 i 18 anys.

- Addicció al joc, ludopatia o joc patològic: és un desordre addictiu caracteritzat per la conducta sense control en relació amb el joc d'atzar (se la coneix també com "l'addicció invisible"). És una malaltia addictiva que no té símptomes físics: el jugador compulsiu s'enamora de la sensació de guanyar. L'addicció al joc afecta aproximadament a alguna cosa més del 3% de la població adulta i suposa un gran motiu de demanda d'inici de tractament en el cas de joves i adolescents (escurabutxaques, màquines d'atzar - joc, casinos virtuals per Internet...). El joc compulsiu té moltes conseqüències negatives: pot afectar al funcionament normal de la persona, posa en perill la relació amb la seva parella, en alguns casos pot ser l'origen de violència a casa, l'addicte arrisca la seva ocupació i, en el seu cas, la formació escolar i acadèmica. Apareixen grans tensions emocionals en l'individu afecte ja que al seguir perdent doblers, comencen a sentir molta pressió financera, social i personal, essent l'addicció al joc la més relacionada amb els intents de suïcidi.

9. Que no t'enlluernin les drogues!

Aquestes són algunes de les moltes recomanacions que s'han de fer, a més de no oblidar la falsa brillantor i la resplendor de les drogues...

Que droga és qualsevol substància que, una vegada introduïda en l'organisme a través de diferents vies (esnifada, injectada, fumada o empassada), té capacitat per alterar o modificar les funcions corporals, les sensacions, l'estat d'ànim o els diferents sentits (vista, sentit, tacte, olfacte).

Que totes les drogues presenten una característica comuna: en ingerir-les –sigui quina sigui la forma– passen a la sang i d'aquí al cervell, fet que suposa l'aparició dels efectes que produeixen: relaxació, excitació, sedació, excitabilitat, distorsió de la realitat...

Que sigui quina sigui la droga o la substància ingerida i tenguis l'edat que tenguis, les drogues afecten i impliquen un deteriorament progressiu a curt o llarg termini, tant a nivell físic com en el desenvolupament personal.

Que el gran risc, a més d'afectar la teva salut, és la seva capacitat per crear dependència i, encara que alguns afirmen el contrari, has de saber que ningú, absolutament ningú controla les drogues, sinó al contrari, aquestes poden arribar a controlar tota la teva vida i el teu destí... i conduir-te a la submissió de la teva pròpia llibertat i capacitat de decisió.

Que existeixen moltes classes de drogues i substàncies addictives (cànnabis, cocaïna, alcohol, tabac, tranquil·litzants, ketamina...). Informa't bé, no dubtis a consultar qualsevol problema o aclariment que vulguis tenir sobre aquestes perilloses i nocives substàncies. La vida, el do més preat que tendràs, pot anar-te en això.

Que conduir en estat d'intoxicació per alcohol o drogues –pèrdua d'autocontrol, pèrdua de reflexos, narcosi...– i no utilitzar els dispositius de protecció en motos o cotxes (cinturons de seguretat, cascs, seients infantils...) augmenta espectacularment el risc de patir un greu accident de trànsit i fer-te mal a tu mateix i a qui t'envolta amb possibilitat de mort o greus lesions tota la vida. La millor recomanació: mou-te en autobús, tren o taxi i mai no pugis a un vehicle conduït per algú que ha pres drogues o alcohol.

Que una sola experiència amb les drogues, una sola, et pot produir un greu problema per a tota la vida i un camí sense retorn.

Que no has de fer ximpleries..., que ets una persona adulta i des d'aquesta responsabilitat has de prendre consciència que consumir drogues no t'ajuda a escapar-te dels teus problemes, sinó al contrari, te'n produeix més... a tu i a tots els qui estimes (els teus pares, amics, escola...).

Que has de ser solidari: si coneixes algú amb un problema amb les drogues, participa en la seva solució i anima'l a cercar ajuda. Encara que no ho vulgui acceptar, la necessita.

Que mai, sota cap concepte, no has de barrejar alcohol i altres drogues: és una mescla letal i pot anar-t'hi la vida en això.

Que les drogues no t'ajudaran a divertir-te ni a passar-t'ho millor, que no et donen més "glamour", que consumir-les no és símbol d'èxit ni de maduresa, que no tendràs relacions sexuals més satisfactòries, que no es "lliga" més, que consumir drogues no és indicatiu de modernitat, que no són innòcues...

Que si per qualsevol circumstància, malgrat aquestes recomanacions, creus tenir una intoxicació per alcohol o drogues, davant de qualsevol sensació d'augment de calor sobtada, sudoració excessiva, vòmits, marejos, paranoia, tremolors..., has de parar de ballar, descansar, sortir a l'exterior de la sala de ball o discoteca per respirar millor, has de beure aigua o sucres –per evitar deshidratació– i contactar amb els responsables de l'establiment per avisar el servei d'urgència més pròxim.

Per totes aquestes raons i per moltes més... **no et deixis enlluernar per les drogues!**

10. Informació addicional. Bibliografia recomanada

La Conselleria de Salut i Consum ha creat el Centre de Resposta Immediata sobre Drogodependències i Addiccions (CRIDA). Es tracta d'un servei telefònic i via Internet format per metges, psicòlegs, infermers, treballadors i educadors socials i altres professionals, que vol anar més enllà de la mera informació puntual sobre drogues, addiccions o recursos socio-sanitaris de les Illes Balears en l'esmentada matèria. Així, les seves característiques específiques:

- fàcil accessibilitat
- immediatesa de la resposta
- confidencialitat
- atenció personalitzada

ho converteixen en un eficaç mecanisme d'intervenció i prevenció directa i instantània.

CRIDA (Centre de Resposta Immediata sobre Drogodependències i Addiccions).
Informació via telèfon: 902.075.727

Altres web d'interès:

- <http://www.lasdrogas.net>
- <http://www.lasdrogas.info>
- <http://www.noalasdrogas.com>
- <http://www.drogomedia.com>
- <http://www.atenciontabaquismo.com>
- <http://www.sedet.es>
- <http://www.cnpt.es>
- <http://www.separ.es>
- <http://www.sotox.org>
- <http://www.spsiquiatria.org>

Bibliografia recomanada

- Llei 4/2005, de drogodependències i altres addiccions de les Illes Balears (BOIB núm. 71).
- Comité Nacional para la prevención del tabaquismo. Libro blanco sobre el tabaquismo en España. Glosa Ediciones. Barcelona, 1998.
- El alcohol y su abuso: impacto socioeconómico. Portella, E. y cols. Ed. Panamericana. Madrid, 1998.
- FAD. Los valores de la sociedad española y su relación con las drogas. Fundación La Caixa, 2000.
- FAD. La percepción social de los problemas de drogas en España. Fundación Caja de Madrid, 2005.
- PNSD. Estrategia Nacional sobre Drogas 2000-2008. Delegación del Gobierno para el Plan Nacional sobre Drogas. Madrid, 2000.
- ¿Y si mi hijo se droga? Claves prácticas para prevenir, saber y actuar. Pueyo, B. y Perales, A. Grijalbo Ediciones. Barcelona, 2005.